
IN MEMORIAM: JOZEFINA DAUTBEGOVIĆ (1948. – 2008.)

VIŠNJA ZGAGA ■ Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb

Radni dan kao i svaki drugi, užurbanost, kratki razgovori, govor u šiframa, bez mnogo objašnjenja. Odlazim kući trčeći na tramvaj koji upravo dolazi i ostavljam Jozefinu da popuši zadnju cigaretu, "putnu", u veži llice 44. Primjećujem da je odjevana u "novu kreaciju". Prvi put nosi crvenu suknju i šal s velikim cvjetnim crvenim uzorkom, *kako to da si počela nositi crveno, velim, lijepo ti stoji, osvježilo te*. Ona se nasmije, njezin sonoran glas ispuni sav prostor i mi se rastasmo – nakon 12 godina.

Nasreću, tragovi ostaju, zaborav će biti odgođen. Radeći na mjestu više arhivske tehničarke u Muzejskomu dokumentacijskom centru (od 2. rujna 1996. do 27. studenog 2008.) Jozefina ostavlja nevjerojatan red, temeljitost i dovršene poslove. Veliki korpus arhivske građe koji se gomila do njezina dolaska i za čije sređivanje nikad nije bilo dovoljno vremena, volje i sustavnosti, Jozefina je ustrojila u Arhiv muzeja i galerija Hrvatske.

Građu je obradila upornom preciznošću, dokument po dokument. Stvorila je bazu od šest tisuća zapisa, tako da je gotovo u cjelosti sređena arhivska građa koja prati nastanak i razvoj hrvatskih muzeja od 1945. godine do danas. Tu je mnoštvo pisama i napomena dr. Bauera iz vremena entuzijastičkih početaka djelovanja mnogih muzeja, dopisi njihovih osnivača, stručne polemike, zabilježbe, primjedbe i dr.

Druga osnovana i sređena arhivska cjelina odnosi se na rad Muzejskoga dokumentacijskog centra u vrijeme Domovinskog rata; uloga MDC-a bila je složena kako u smislu bilježenja stanja na terenu i šteta na muzejskim zgradama i predmetima, tako i u smislu informiranja domaće i svjetske stručne javnosti te aktivnog rada s međunarodnim institucijama.

Novoosnovani Arhiv Domovinskog rata Jozefina je koncipirala u 26 tematskih cjelina koje su obuhvatile 970 zapisa. To je bila kvalitetna osnova za knjigu koja je objavljena već 1997. godine (na hrvatskome i engleskom jeziku) *Ratne štete na muzejima i galerijama u Hrvatskoj*. Njome je višegodišnji rad ekipe stručnjaka MDC-a dobio na vjerodostojnosti i cjelovitosti. U tome je Jozefina imala ključnu ulogu ne samo pripremom arhivske građe i bibliografije svim suradnicima, već i stalnim radom i razgovorima u brojnim redakcijskim odborima, stimulirajući nas i bodreći imajući pred sobom jasnu viziju i značaj te publikacije. I premda je u impresumu knjige navedena kao izvršna tajnica, svi koji smo bili sudionici tog projekta znamo da je bila mnogo više od toga. Značenje tog izdanja to je veće što se zna da je to ujedno bila osnova MDC-ova projekta za UNESCO s naslovom *War damages to museums and galleries in Croatia* (2001-2002) kao i temelj online baze podataka o ratnim štetama na muzejima i galerijama, na mrežnome mjestu MDC-a. To potvrđuje važnost izrade temeljitih i cjelovitih osnova iz kojih se uvijek mogu generirati ozbiljni i profesionalno postavljeni projekti.

Jozefina je voljela ljude, u njima je nalazila inspiraciju, u svakome je tražila ono nešto što ga izdvaja, energiju, posvećenost, vještinu, znanje. Cijenila je rad i napore drugih, voljela je umjetnost, kulturu, baštinu. Prema baštini je bila izuzetno osjetljiva, možda i zbog svoje osobne životne drame; oduzet joj je zavičaj, sredina u kojoj je živjela i radila, ljudi s kojima se sastajala, pričala i surađivala. Možda su sve to bili motivi pokretanja projekta Personalni arhiv zaslužnih muzealaca *kako bi se naglasila uloga svakoga zaslužnog muzealaca u građenju kulturnog ozračja i čuvanju trajnih vrijednosti nematerijalne baštine*. Od 2002. godine do 2008. Jozefina je prikupila podatke i obavila razgovore sa 105 kolega i, što je još značajnije, velik dio tih informacija postavila na stranice MDC-a (hrvatska i engleska verzija). Taj je projekt jedinstven u svjetskim okvirima, a implikacije koje ima u konstituiranju krhke i zabačene muzejske djelatnosti nemjerljive su. Nužno je naglasiti i to da je Jozefina, uspješno svladavši rad s novim tehnologijama, fotografirajući i snimajući govor, približila osobnost i značaj svih tih kolega budućim naraštajima.

Uredničke poslove Jozefina je obavljala s lakoćom i veseljem; bili su to poslovi koji joj nisu bili strani, bili su na tragu prijašnjih radnih iskustava, kao i njezine literarne prakse. Budući da je Jozefinino radno mjesto bilo drugačije naravi, urednički se poslovi bavila sporadično, bolje rečeno, uskakala je kad je trebalo. Tako je od 1977. do 2000. godine uredila sedam brojeva časopisa *Informatica Museologica*. U tim je izdanjima s mnoštvom suradnika iz hrvatske i inozemstva obrađen niz aktualnih tema: od edukacije u muzeju, muzejskih knjižnice, i znanstvenog rada, do novih stalnih postava i primjene novih tehnologija u muzejima. Sama je objavila 23 priloga u stručnoj muzeološkoj periodici. No možda je od svih organizacijskih i uredničkih poslova najviše uživala u pripremi kongresa *Muzejske publikacije i novi mediji* (2001.) i, dakako, *Muzej(i) (i) književnost(i)* (2006.). Posljednji kongres, s više od četrdeset referenata iz šest zemalja, te objavljivanje radova u časopisu *Muzeologija* 42/43 (2006.) bit će u osnovi svake buduće inicijative za očuvanje i komuniciranje literarne baštine, nazivali to nacionalnim muzejom književnosti ili nekako drugačije.

IM 38 (3-4) 2007.
IN MEMORIAM

VELIKI ODMOR

Jednom će svi poslovi
biti posvršavani zaista
i ja ću se zaista odmarati
ležeći
u bijelo okrećenoj sobi
tek okupana
prekriženih ruku
kao u svakoj dokolici

Sve suvišne stvari
bit će izvan mog vidokruga

Moji će prijatelji još moći čuti
kako zveckaju posude
i kuca sat

Prvi puta
to se mene neće ticati
neposredno.

Doboj, 1990.
Jozefina Dautbegović,
(iz zbirke "Različite ljubavi",
2004.)

sl.2. Promocija publikacije "Ratne štete na muzejima i galerijama u Hrvatskoj", Muzej Mimara, poslije promocije, 26. lipnja 1998. (S lijeva: Raymond Weber, Vijeće Europe, promotor; Branka Šulc, pomoćnica ministra za kulturu; Višnja Zgaga, ravnateljica MDC-a; Vladimira Pavić, urednica; Jozefina Dautbegović, izvršna tajnica, Snježana Radovanlija Mileusnić, stručna suradnica; Ruža Marić, suradnica (ravnateljica Gradskog muzeja Vukovar); Damir Fabijanić, urednik fotografije

sl.3. Stručno putovanje u BiH; Jozefina recitira poeziju Maka Dizdara pored stećaka u Radmilji, 2008.

sl.4. Stručno putovanje u BiH; Jozefina ljubi spomenik književnika Maka Dizdara u Stolcu, 2008.

sl.5. Jozefina Dautbegović, Ilica, Zagreb, 2008.

Gorljivošću i strašću lobirala je za ideju muzeja i u književnim udrugama kojima je bila članica – i bila je bes krajno razočarana što jedna tako temeljito i studiozno pripremljena inicijativa nije naišla na razumijevanje.

Uz ovu radnu biografiju kojom se Jozefina upisuje u same osnove aktualne misije našega Centra i muzeološkog djelovanja, postoje oni tihi kutovi u našim srcima koji čuvaju uspomenu na Jozefininu ljudsku toplinu, pozitivnu energiju i osobnost; svaki je čovjek poseban, ali naša je Jozefina bila posebnija.